

Las Squadras

Informaziuns generalas e messadi tier la radunonza communal dils 19 da zercladur 2015

Messadi per la radunonza communal dils 19-06-2015

Messadi per la radunonza communal dils 19-06-2015 allas 19.30 uras a Sumvitg

La suprastonza communal suttametta a Vus las suandontas fatschentas:

1. Avertura e beinvegni
2. Elecziun da 2 dumbravuschs
3. Approbaziun dil protocol dalla davosa radunonza communal dils 28-05-2015
4. Rendaquen 2014
5. Rapport dils revisurs ed approbaziun dil quen annual 2014
6. Revisiun totala dil reglament per la dismessa d'aua piarsa (DC 710.000)
7. Tractaziun ed approbaziun dils statuts dalla Regiun Surselva
8. Orientaziuns
9. Varia

Tractanda 3: Protocol

Dil protocol dalla radunonza communal dils 28-05-2015 sa vegnir priu investa sin canzlia communal durant las uras da spurtegl. Avon radunonza ei il protocol ultra da quei exponius per investa. Il protocol sa era vegnir abonnaus per la summa da frs. 25.00 per onn tier l'administraziun communal.

Tractanda 4: Rendaquen 2014

Il rapport da gestiun e quen 2014 ch'ei vegnius repartius a mintga casada dat scleariment en detagl sur dil quen communal 2014. Plinavon cuntegn el las ulteriuras informaziuns usitadas.

Ord quei motiv vegn quella tractanda buca presentada specialmein en LAS SQUADRAS.

A caschun dalla radunonza communal vegnan il canzlist ed il president communal plinavon a dar scleariment detagliu sur dil quen communal 2014.

Tractanda 5: Rapport dils revisurs ed approbaziun dil quen annual 2014

La cumissiun da quen e gestiun sut il presidi da *Ciril Cathomas* ha controllau ed examinau il quen communal. Sin fundament d'art. 49 dalla constituziun communal succeda la controlla aritmetica dil quen communal entras in biro fiduziar. Quell'incumbensa ei vegnida exequida dil biro fiduziar Cathomas + Cabernard SA da Glion. *Marcus Holderegger* e *Giuliana Gienal* dil biro Cathomas + Cabernard SA han fatg la revisiun dil quen e dalla contabilitad en collaboraziun culla cumissiun da quen e gestiun. Ils rapports detagliai dalla cumissiun da quen e gestiun sco era quel dil biro fiduziar ein d'anflar el rapport da gestiun e quen 2014.

Proposta

Sin fundament dil resultat dalla revisiun propona la cumissiun da quen e gestiun alla radunonza communal:

- d'approbar il quen communal 2014 sco presentau a scret,
- da dar scarica alla suprastonza, als ulteriurs organs responsabels ed all'administraziun e d'admetter in cordial engraziament per lur engaschi en favur da nosssa vischnaunca.

Tractanda 6: Revisiun totala dil reglament per la dismessa d'aua piarsa (DC 710.000)

Situaziun da partenza

Il reglament vertent davart la dismessa dall'aua piarsa date-scha digl onn 1996. El decuors dils davos 20 onns ha ei dau bia midadas davart la legislaziun cantunala sco era federala en connex cun la dismessa e la purificaziun dallas auas piarsas. Era ein las pretensiuns dallas organizaziuns pil schurmetg dalla natira ed ambient vegnidas pli rigurusas cun pretensiuns pli severas.

Tenor il reglament vertent vegn igl incasso per la colligiaziun alla canalisaziun ed alla serenera Zavrugia calculaus sin fundament dalla valetaziun ufficala dallas immobilias che vegnan colligadas per l'emprema gada cun ils implonts dalla vischnaunca. Per la colligiaziun alla canalisaziun vegn quintau cun ina quota dad 1 % dil schazetg uffical e per la colligiaziun alla serenera differenziau denter ils objects colligai cun quotas denter 1 % e 2 % dil schazetg uffical.

Medemamein vegnan ils cuosts annualas dalla canalisaziun e dalla serenera cuvretgs d'ina taxa da 0.8 % dalla valur da construcziun tenor la valetaziun ufficiala. Quella taxa vegn incassada da tut ils schischoms che sesanflan el perimeter da canalisaziun, resp. dalla serenera e quei independent sch'ils baghetgs ein colligai cun la serenera ni buc. Il consum dall'aua vegn insumma buca risguardaus.

Co ei la basa legala?

Quei modus d'incassar las taxas annualas sco nus enconuschin (tenor schazetg ufficial) ei era vegnius practicaus en autras vischnauncas. Igl ei denton gia daditg enconuschent ch'in tal modus d'incasso ei atgnamein buca legals. En pliras vischnauncas ei vegniu inoltrau recuors encunter quei sistem d'incasso che risguarda sulettamein la valeta dall'immobilia e buca il consum dall'aua. Il principi dil caschunader ei aschia buca risguardaus.

En ina emprem'istanza ha la dertgira administrativa dil Grischun lu dau raschun gl'onn 2012 al recuors da plirs convischins d'ina vischnaunca che incassava era quella taxa mo sin fundament dil schazetg ufficial. La vischnaunca pertuccada ha buca acceptau quella decisiun e tratg il cass vinavon tier la dertgira federala. Cun decisiun dil december 2013 confirman era ils derschaders federals a Lausanna la decisiun guridica dalla dertgira administrativa dil cantun Grischun e dattan aschia medemamein raschun als convischins che han giu inoltrau il recuors.

En sia argumentaziun giuridica differenziescha la dertgira federala denter contribuziuns independentas dil quantum (taxas da diever fundamentalas) e contribuziuns dependentas dil quantum (taxas da consum). La proporziun minimala duei esser 50 % tier 50 %, resp. ina contribuziun maximala da 75 % sin taxa fundamentala e 25 % sin taxa da consum. Quella regla vala pils cuosts annuals che seresultan dil menaschi d'ina canalisaziun publica e d'ina serenera.

Dil reglament per la dismessa d'aua piarsa tier la lescha davart igl allontanament e la purificaziun dallas auas

Era en nossa vischnaunca dat ei convischins che han renviu da pagar il quen da taxas dalla serenera Zavrugia. Quels viseschin medemamein vi sil fatg ch'il principi dil caschunader vegni buca risguardaus e che gl'incasso sulettamein sil schazetg seigi aschia legalmein buca en uorden. En vesta da quei fatg ha la suprastanza communal instradau ina cumissiun ch'ei s'occupada da quella problematica. A quella cumissiun han fatg part:

- *Giusep Bearth*, Sumvitg, president dalla cumissiun e gearu responsabel,
- *Patrick Schaniel*, Sumvitg, actuar dalla cumissiun e canzlist communal,
- *Gion Baselgia*, Rabiun, president dalla corporaziun d'aua Rabiun,
- *Leci Deplazes*, Surrein, cassier dalla corporaziun d'aua Surrein e Val,
- *Roland Bearth*, Sumvitg, cau fontauna dallas corporaziun d'aua Sumvitg/S. Benedetg e Cumpadials/Clavadi,
- *Robert Candinas*, Rabiun, gearu.

L'incumbensa dalla cumissiun ei stada da reveder il reglament per la dismessa d'aua piarsa e da crear in niev regulativ da taxas.

La cumissiun ha decidiu d'abolir il reglament per la dismessa d'aua piarsa e da remplazzar quel cun ina nova lescha davart igl allontanament e la purificaziun dallas auas. Quella sebase sin las normas dalla lescha cantunala e federala e sin il model dalla lescha cantunala.

Il regulativ da taxas ei vegnius definaus sin fundament d'ina calculaziun da tut las immobilias ch'ei colligadas cun la serenera Zavrugia.

Las impurtontas novaziuns

Sper entginas midadas strategicas ed organisatoricas preveda la nova lescha davart igl allontanament e la purificaziun dallas auas era in niev sistem d'incasso per las taxas da cuvriker ils cuosts annualas da canalisaziun e serenera. Da niev vegnan quellas taxas quintadas giu per part sil consum d'aua. Quei prentenda chei vegni montau dumbraders d'aua en tut ils stabiliments ch'ei colligai cun la serenera. Aschia corrispunda quei modell da taxas era al principi dil caschunader tenor la pretensiun dalla dertgira federala.

Ils cuosts dil menaschi annual dalla canalisaziun e serenera vegnan cheutras buca pli aults che tochen dacheu. Sulettamein la repartiziun succeda pli gesta aschia ch'ei dat tals che pagan cun quei niev sistem giustificadamein dapli che tochen ussa. Ei dat denton segiramein era biars che pagan dameins che tochen dacheu. Pli correct ei segir era che stabiliments en zona da baghegiar ch'ei buca colligai cun la serenera (divers clavaus, bargias, baghetgs annex senz'aua, e.a.v.) ein egl avegnir deliberai da talas taxas. Ils gronds profitaders da quei sistem niev ein segir las pleivs che han pagau entochen uss las taxas mo sin fundament dil schazetg ufficial dallas baselgias e capluttas schegie che quellas han in consum d'aua minimal, ni insumma negin.

Il dumbrader d'aua vegn montaus leu nua che la lingia principala vegn en casa (avon l'installaziun da repartiziun dall'aua). Ei vegn differenziau denter dumbraders horizontalis e verticalis.

Il principal dil regulativ da taxas...

El niev regulativ da taxas tier la lescha davart igl allontanament e la purificaziun dallas auas vegn differenziau denter taxas da colligaziun, taxas fundamentalas e taxas da consum. Ils objects colligai cun la canalisaziun e serenera vegnan parti en quater classes tenor il consum dall'aua.

La taxa da colligiaziun vegn incassada tier l'emprema colligiaziun sin fundament dalla valeta nova tenor schazetg ufficial e munta sco suonda:

	canalisaziun	serenera
Classa 1:		
Edificis cun grond consum d'aua	1.75 %	1.25 %
Classa 2:		
Edificis cun mesaun consum d'aua	1.75 %	1.25 %
Classa 3:		
Edificis cun pign consum d'aua	1.50 %	1.00 %
Classa 4:		
Edificis cun minim consum d'aua	1.25 %	0.75 %

La taxa da diever fundamentala vegn incassada sin fundament dalla calculaziun dalla valeta nova tenor schazetg ufficial. Quella ha da cuvierer denter 50 % - 75 % dils cuosts annuals visai ora en la contabilitad (actualmein biabein 350'000 francs che seresultan en special dils cuosts annuals dalla serenera, dallas amortisaziuns, dallas attribuziuns al fondo da reserva, dil manteniment dalla canalisaziun e.a.v.) e vegn quintada sin fundament dil schazetg ufficial indexau. La quota definitiva e la classa d'objects vegnan fixai dalla suprastanza communal.

	min.	max.
Classa 1:		
Edificis cun grond consum d'aua	0.5 %	- 1.2 %
Classa 2:		
Edificis cun mesaun consum d'aua	0.3 %	- 0.9 %
Classa 3:		
Edificis cun pign consum d'aua	0.2 %	- 0.6 %
Classa 4:		
Edificis cun minim consum d'aua	0.1 %	- 0.3 %

La taxa da consum vegn incassada sin fundament dil consum d'aua. Ella ha da cuvierer 25 % - 50 % dils cuosts annuals visai ora en la contabilitad. La quota definitiva vegn fixada dalla suprastanza communal.

	minimal	maximal
	frs./m ³	frs./m ³
Per tuts implonts colligiai tenor l'indicaziun dil dumbrader d'aua	0.30	- 1.60

La cumpra, la montascha ed il manteniment dil dumbrader d'aua surpren la vischnaunca. Il proprietari da schischom colligiau paga pigl emprem dumbrader (¾" tochen 1¼") in tscheins annual d'affittaziun denter 25 e 50 francs. Dumbraders pli gronds ni ulteriurs dumbraders vegnan mess a quen tenor ils cuosts effectivs. Medemamein vegn quintau tenor ils cuosts effectivs sche la lingia principala dall'aua che vegn en casa ei buca accessibla per la montascha dil dumbrader e basegna lavurs da scavament e montascha supplementara.

Consultaziun

La nova lescha davart igl allontanament e la purificaziun dallas auas sco era il regulativ da taxas tier la lescha menziunada ein stai en consultaziun tier tut las suprastanzas dallas corporaziuns d'aua en vischnaunca. Quellas sustegnan la midada dalla legislaziun sco cheu presentada.

La taxa pil provediment d'aua resta ad interim vinavon allas corporaziuns e tangescha en negins graus quella fatschenta.

La lescha nova ed il reglament da taxas leutier san vegnir reatrgs tier l'administraziun communal. Pliavon ein tals era publicai silla pagina d'internet dalla vischnaunca www.sumvitg.ch.

Proposta

La suprastanza communal propona alla radunonza communal d'approbar la lescha davart igl allontanament e la purificaziun dallas auas sco era il regulativ da taxas tier la lescha menziunada.

Tractanda 7: Tractaziun ed approvaziun dils statuts dalla Regiun Surselva

La Regiun vegn definada da niev

Il pievel grischnun ha approbau ils 30 da november 2014 la legislaziun adesiva davart la refurma territoriala. Aschia remplazzan las 11 novas regiuns naven digl onn 2016 ils cumins, las corporaziuns regiunalas ed ils districts. Las 18 vischnauncas dalla Surselva fuorman da niev la Regiun Surselva. Las vischnauncas da Flem e Trin appartegnan da niev alla Regiun Plaun. La nova Regiun Surselva dispona da 21'347 habitonts (diember da habitonts per la fin 2013). Sedia dalla Regiun Surselva ei Glion.

Statuts

- Ils statuts ein d'approbar da scadina vischnaunca tenor igl agen dretg.
- Per l'acceptanza dils statuts basegna ei ina maioritad dallas vischnauncas.
- Els statuts vegnan specialmein definidas la structura, l'organisaziun, las incumbensas e las cumpetenzas dalla Regiun.
- La Regiun vegn finanziada tras contribuziuns communalas, eventualas contribuziuns cantunalas e federalas e cun auters recavs sco honoraris ord lavurs per incumbensa.
- La gronda part dils artechels dils statuts ein prescrets tras regulaziuns impegnontas dil dretg surordinau.

Organisaziun

Habitonts cun dretg da votar dalla Regiun

Igl organ suprem dalla Regiun ein ils habitonts cun dretg da votar dallas vischnauncas dalla Regiun. Els decidan davart relaschar e midar ils statuts, davart referendums ed iniziativas sco era davart fatschentas regiunalas.

La conferenza dils presidents

Per la gronda part dallas decisiuns sin palancau regional ei la conferenza dils presidents cumpetenta. Ella conferenza dils presidents ein representai ex officio tut ils presidents communalas dallas vischnauncas regiunalas; excepziunalmein sa era il vicepresidente vegnir delegaus alla conferenza dils presidents. Ella conferenza dils presidents ein las vuschs dallas vischnauncas valetadas tenor lur grondezia; per 1'000 habitonts ni ina part da quei diember ha ina vischnaunca ina vusch. Tenor il diember actual d'habitonts han llanz/Glion pia 5 vuschs, Lumnezia e Disentis/Mustér 3, Breil/Brigels, Laax, Sumvitg, Trun, Tujetsch e Val S. Pieder han mintgamai 2 vuschs; Andiast, Falera, Medel/Lucmagn, Mundaun, Sursaisa, Stussavgia, Sagogn, Schluein e Waltensburg/Vuorz mintgamai 1 vusch. Aschia dispona la conferenza dils presidents pia da 32 vuschs. Quella valetaziun dallas vuschs ei prescretta ella lescha cantunala da vischnauncas.

Ord il miez dalla conferenza dils presidents vegn elegiu in parsura ed in substitut dalla conferenza dils presidents. Il parsura dalla conferenza dils presidents ei il medem mument era president dalla cumissiun regiunala.

La conferenza dils presidents ei denter auter era cumpetenta per approbar il preventiv ed il quen annual, per relaschar disposiziuns executivas e reglaments, per serrar giu convegnientschas da prestaziun e per l'elecziun da cumissiuns. Ella sa decider davart expensas da varga frs. 300'000. Expensas da varga frs. 2 mil. vegnan pridas sut resalva dil referendum facultativ. Plinavon sa la conferenza dils presidents decider davart expensas periodicas da varga frs. 20'000. Expensas da varga frs. 500'000 vegnan pridas sut resalva dil referendum facultativ.

La cumissiun regiunala

La cumissiun regiunala vegn elegida ord il miez dalla conferenza dils presidents e consista ella Regiun Surselva da tschun commembers. La cumissiun regiunala ei cumpetenta per decisiuns da personal sil scalem da cader, preparar las fatschentas per mauns dalla conferenza dils presidents e representar la Regiun anovians. La cumissiun regiunala sa decider davart expensas tochen frs. 300'000 (unicas) e tochen frs. 20'000 (periodicas).

Il secretariat

Il secretariat liquidescha las incumbensas operativas dalla Regiun, meina las finanzas e la contabilitad ed elegia ils ulteriurs collaboratur. Ella metta a disposiziun basas da decider per mauns dalla conferenza dils presidents e dalla cumissiun regiunala ed exequescha conclus.

La cumissiun da gestiun

Per controllar la gestiun ed il rendaquen ei ina cumissiun da gestiun cumpetenta. Ella consista da treis persunas che ston esser commembras d'ina cumissiun da gestiun d'ina vischnaunca regiunala. Per la revisiun dil quen el senn pli stretg elegia la conferenza dils presidents in'interpresa da revisiun surveglada uffizialmein.

Incumbensas

Alla Regiun vegn ei adossau d'ina vart incumbensas dil cantun e da l'otra vart dallas vischnauncas dalla Regiun. Incumbensas che vegnan adossadas dil cantun ein:

- svilup dil territori (planisaziun directiva regiunala)
- curatella professiunala (dretg da protecciun d'affons e da carschi)
- fatgs dil stadi civil (uffeci civil)
- fatgs da scussiun e da concuors (uffeci da scussiun e da concuors)
- administraziun dils archivs circuitals tenor igl artechel 3 dalla lescha cantunala da divisiun
- ulteriuras incumbensas a norma dalla legislaziun speciala cantunala corrispudenta

Las vischnauncas dalla Regiun san autorisar la Regiun da vegnir activa tier las suandontas incumbensas communalas:

- svilup regiunal/promoziun dall'economia
- promoziun dil turissem
- defender ils interess regional anen sco era anovians

- menar e cofinanziar purschidas da formaziun e da terapias da tutta specia, da tuts scalems da vegliadetgna e da scola
- formaziun da carschi
- promoziun dalla cultura
- finanziaziun dils museums
- promoziun dil sport
- promoziun dalla giuventetgna
- economisaziun dil rumien
- traffic
- coordinaziun sil sector dalla sanadad
- ediziun dil Fegl Ufficial Surselva
- cussegliaziun da bulius
- administraziun da corporaziuns d'intent

Per adossar definitivamein ina incumbensa communal alla Regiun drova ei ina convegnientscha da prestaziun sin basa dils statuts davart las qualas las vischnauncas han da votar individualmein. Negina vischnaunca sa vegnir obligada dalla maioritad d'adossar ina incumbensa. Conclus davart quella incumbensa duein denton era vegnir pri sulettamein da quellas vischnauncas che han dau suatientscha d'adossar l'incumbensa e che finanzieschan era quella.

Dretgs politics

Ils votants dallas vischnauncas dalla Regiun han la pusseivladad da prender il referendum encunter conclus dalla conferenza dils presidents ni da far valer lur interess cun in'iniziativa. Per in referendum drova ei ella Regiun Surselva 800 sottascripziuns, per in iniziativa 1'000 sottascripziuns. Ina iniziativa sa era vegnir inoltrada da silmeins in quart dallas vischnauncas.

Finanziaziun

Ils cuosts comunabels per ademplir las incumbensas regionalas vegnan reparti sin las vischnauncas en fuorma d'ina contribuziun fundamentala da maximalmein in tschunavel dils cuosts sco era tenor il diember da habitonts e la forza finanziaria. Per tut ils secturs d'incumbensas vegn menau in agen quen.

Entrada en vigor

Per l'approbaziun dils statuts drova ei il consentiment dalla maioritad dallas vischnauncas dalla Regiun. Ella Regiun Surselva drova ei pia 10 conclus positivs da radunonzas communalas ni da votaziuns all'urna. Ils statuts ston silsunter vegnir approbai dalla regenza grischuna e van en vigor igl 1. da schaner 2016. La conferenza dils presidents ha deliberau unanimamein ils 16 d'avrel 2015 il sboz dils statuts per mauns dallas votaziuns communalas.

Proposta

La suprastanza communal propona alla radunonza communal d'approbar ils statuts dalla Regiun Surselva.

Editura

Vischnaunca Sumvitg, Quadras su 5, 7175 Sumvitg
telefon: 081 920 25 00, fax: 081 920 25 08,
e-mail: info@sumvitg.ch